

Арсеній Яценюк: Я не хотів повторити досвід Помаранчевої команди, всі "любі друзі" пересварилися

07:00 27.09.2025 (+)

ВОЛОДИМИР КУРЕНЮК

11 хв

НОВИНИ

Фото: Арсеній Яценюк (РБК-Україна)

Не витрачай час на шум! Читай тільки суть з РБК-Україна у Google

У 2014 році Україна володіла лише 108 тисячами гривень на казначейському рахунку та зіткнулася з загрозою неминучого розколу. Проте наявність легітимного парламентського представництва дозволила передати владу законним шляхом і завадила реалізації білоруського сценарію.

Прем'єр-міністр України у 2014–2016 роках Арсеній Яценюк в інтерв'ю РБК-Україна розповів про формування "уряду камікадзе", свідому відмову від президентських переговорів, повну відмову від російського газу та закулісні конфлікти у тогочасній коаліції.

Головне:

- Загроза білоруського сценарію:** Наявність легітимної парламентської опозиції у 2014 році дозволила передати владу в законний спосіб. Без цього Путін захопив би Україну ще тоді.
 - Свідомо відмова від президентства:** Очолюючи уряд воюючої країни, Яценюк став на себе політичний мандат і відмовився від участі у виборах 2014 року, щоб стабілізувати економіку і не допустити розколу демократичного табору.
 - "Уряд камікадзе":** Прийняття держави із 108 тисячами гривень на казначейському рахунку, спільними резервами та боргом понад 70 млрд доларів вимагало неперемінних кроків – підвищення тарифів і жорсткої економії.
 - Енергетична незалежність:** Уряд Яценюка повністю відмовився від російського газу, розпочав диверсифікацію ядерного палива через Westinghouse та заклав основу для перемог над "Газпромом" у Стокгольмському арбітражі.
 - Політичні конфлікти в коаліції:** Порошенко прагнув монобільшості та спровокував дострокові парламентські вибори 2014 року, але "Народний фронт" здобув перше місце, що призвело до протистояння всередині правлячої команди.
 - Неформальне управління:** "Семіоборщина" (Стратеда) слугувала неписаним, але цивілізованим інструментом узгодження рішень між Президентом, Урядом та парламентом.
- До 35-ї річниці Незалежності України РБК-Україна продовжує спецпроект "Україна: 35 років незалежності" – серію відеотвітків розмов із людьми, які власноруч будували політичний та економічний каркас нашої держави.
- Гостем нового випуску став прем'єр-міністр України у 2014-2016 роках, очільник уряду у найдраматичніший період сучасної історії та лідер партії "Народний фронт" Арсеній Яценюк.

В інтерв'ю Володимиру Куренюму Арсеній Яценюк розповів про те, як Україна уникла білоруського сценарію в 2014 році, як вдалося виграти газову війну проти "Газпрому", як підписували Асоціацію з ЄС, чому уряд став "камікадзе" і до чого тут "торт Порошенка", а також про закулісні коаліційні війни із Блоком Петра Порошенка та функціонування неформальної "Семіоборщини".

Нижче наведено скорочену версію розмови, а повне інтерв'ю дивіться YouTube-канал РБК-Україна.

Фото: Яценюк про події 2014 року (інфографіка РБК-Україна)

Щодо 2014 року: була Революція Гідності та її політичне представництво. Це були люди, обрані народом до Верховної Ради. У 2012 році об'єднані опозиції "Батьківщина", яку я очолював, фактично виграла парламентські вибори за списками.

Це ключова відмінність між протестами в Білорусі та в Україні. Якщо в Білорусі була представлена політична опозиція, вона б сьогодні була вільною державою. Якщо ж нас не було опозиції, яка в законний конституційний спосіб змінює владу, ми б сьогодні мали Білорусь. І війни 6 тоді не було, бо України 6 уже не існувало – Путін захопив би нас у 2014 році.

Фото: Яценюк про "торт Порошенка" (інфографіка РБК-Україна)

«Я казав йому: "Петре, за весь Майдан ти приніс один торт "Рошен". І фактично за один торт тебе всі підтримали на президента!"»

Арсеній Яценюк
Прем'єр-міністр України (2014–2016)

Фото: Яценюк про події 2014 року (інфографіка РБК-Україна)

– Як так сталося, що саме Петро Порошенко виграв ті вибори вже у першому турі?

– Він був обраний на чесних і прозорих виборах. Ми із тодішнім в.о. президента Олександром Турчиновим ставили за мету провести вибори у найкоротші терміни, аби не дати Росії розхитати ситуацію.

Я мріяв, щоб вибори пройшли в один тур, бо нам потрібен був легітимний президент. Росія поширювала наратив про "нелегітимну владу", і мені як прем'єру доводилося ідентифікувати та доводити законність нашої влади.

З приводу обрання Порошенка у нас був жарг. Я казав: "Петре, за весь період Майдану ти приніс один торт "Рошен", і фактично за один торт тебе підтримали на президента". Але якщо без жаргів – він був законно обраним президентом.

– Але ви, Кличко, Тягнибок свідомо відійшли вбік. Чому ви прийняли рішення не балотуватися?

– Я не просто відійшов. Коли мене обирали прем'єр-міністром воюючої країни (Крим вже був сім днів як анексований), я склав із себе політичний мандат і заявив із трибуни парламенту, що це буде "уряд камікадзе". Це було повністю свідоме політичне рішення.

Моя неучасть мала дві мети: стабілізувати ситуацію в країні та не допустити внутрішньополітичного протистояння в таборі демократичних сил. Якщо я пішов на вибори, я б займався виборчою кампанією, а не порятунком держави.

З сьогоднішньої точки зору можу сказати, що я б ті вибори виграв, але треба було рятувати країну. Віталій Кличко пішов на вибори мера Києва за політичною домовленістю із Порошенком.

Про "кулю в лоб", Майдан та драму 2014 року

– Навколо вас чимало мемів, але найвідоміший: "Куля в лоб – то куля в лоб". Пам'ятаєте той момент?

– Я дуже добре пам'ятаю той час. Це був найважчий, жалюгідний період. Запах смерті вже витав у повітрі на Майдані. Коли хотіли штурмувати Адміністрацію Президента, я вийшов і сказав: "Люди, я не дам вас там розстріляти". Я розумів їхній плак: спровокувати біжню і показати світові, що ми "заколотники".

Це відчуття відповідальності за людські життя я пропущув через себе. Тепер комусь смішно, особливо тим, хто не був на Майдані і не бачив тих смертей. Нинішні часи драматичніші в мільйон разів, але й тоді ми діяли на постійному адреналіні. А мему – це ознака того, що політик ще не зійшов зі сцени.

Про інтриги в коаліції, перемогу "Народного фронту" та боротьбу Порошенка

– На парламентських виборах 2014 року перше місце здобуває "Народний фронт", обігравши Блок Петра Порошенка. Як ви загадуєте той період парламентсько-президентської республіки?

– Команда "Народного фронту": Олександр Турчинов, Арсен Аваков, Андрій Парубій – це була відрецьва націонал-патріотична команда. І ми виборили перше місце. Це був дійсно відрецьвий період парламентсько-президентської форми правління.

Я страшенно не хотів повторити досвід Помаранчевої команди, коли всі "любі друзі" пересварилися. Це була моя особиста травма з часів спікерства: посваритися – приїде третій. І прийшов Янукович.

– Тобто ви намагалися запобігти конфлікту?

– Володимир Зеленський був не першим, хто завова дострокових парламентських виборів. Першим був Петро Порошенко. У 2014 році я приходжу до парламенту голосувати закони під транш МВФ – казна порожня, за газ і пенсії платити нічим, війна почалася. І раптом у залі хаос: Тягнибок і Кличко б'ють оголошувати про вихід із коаліції. Петро Олексійович за закритими дверима тихо покликав їх розвалити коаліцію, бо хотів монобільшості у 40%.

Але Порошенко програв мені парламентські вибори. І після цього він та його команда вирішили жорстко воювати проти мене особисто та проти "Народного фронту". Я попереджав його: "Ви будете наступним, це одностороння". Але я не виходив із цим публічно, бо тривала російська агресія. І власна гордість могла зруйнувати державу.

Були й кадрові помилки. Я поведив себе надто лояльно, погоджував людей за його квотами, а вони діяли у вузькополітичних інтересах. Взяти хоча б тодішнього міністра енергетики Володимира Демчишина. Я йому прямо на засіданні уряду казав: "Володи, ти сидиш у тюрмі, тебе ніхто не прикриє".

Про "уряд камікадзе", 108 тисяч у казначействі та розрив із "Газпромом"

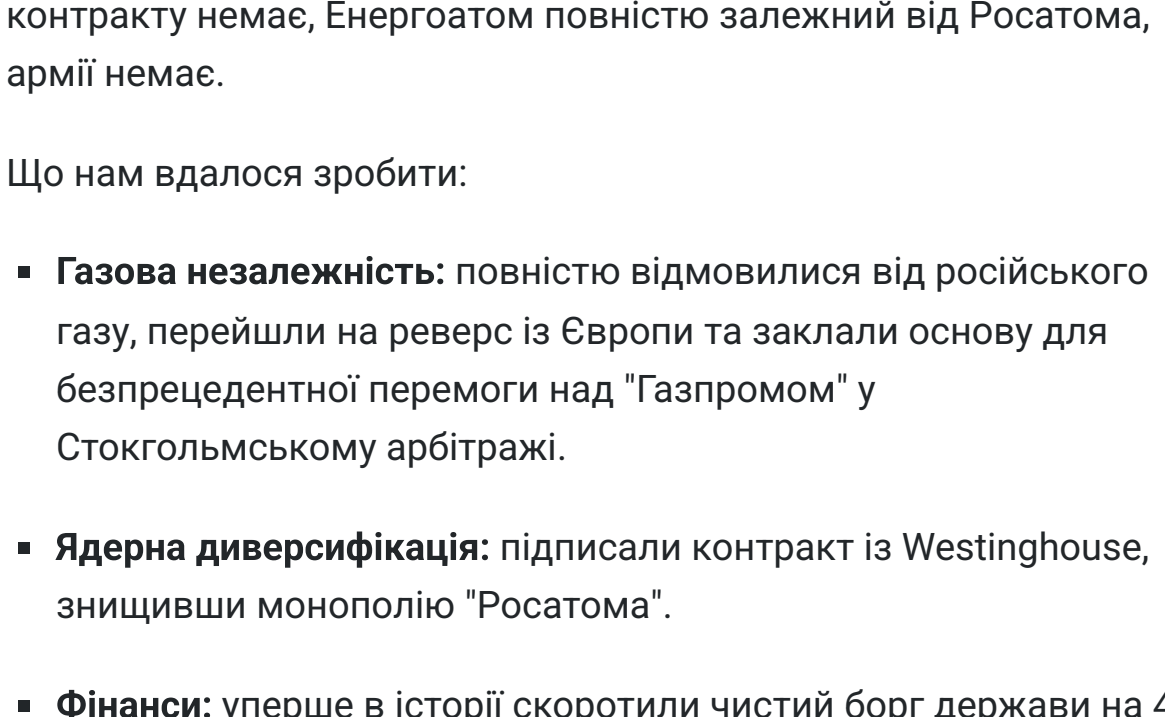

Фото: Яценюк про 108 тисяч у казначействі (інфографіка РБК-Україна)

– Ви приймали рішення, за які в народі "діякую" не кажуть: підняття тарифів, жорстка економія, девальвація, банкопад. Ви почувалися "доктором без анестезії"?

– Анастезія я точно не давав, але сказав – візьку. Будете ходити, тиск буде нормальним, але ліки гірші. Я попередив із трибуни, що це "уряд камікадзе" і чекає лише важка праця.

Ситуація була катастрофічною: на єдиному казначейському рахунку на всю країну залишилося 108 тисяч гривень! Золотовалютні резерви Януковича спалив із 34 до 15 мільярдів доларів. Борги перевищували 70 мільярдів. Газу немає, контракти немає, Енергоатом повністю залежний від Росатома, армії немає.

Що нам вдалося зробити:

- Газова незалежність:** повністю відмовилися від російського газу, перейшли на реверс із Європи та заклали основу для безпрецедентної перемоги над "Газпромом" у Стокгольмському арбітражі.
- Ядерна диверсифікація:** підписали контракт із Westinghouse, знищивши монополію "Росатома".
- Фінанси:** уперше в історії скоротили чистий борг держави на 4 мільярди доларів.
- Реміри:** запустили систему Prozorro, податкову реформу, децентралізацію (разом із Володимиром Гройсманом) та запровадили жорстку відповідальність власників банків.
- Оборона:** направили 5% ВВП на фінансування збройних сил України.

Про підписання Асоціації з ЄС, безвіз і розмову з Меркель

– Ви підписували політичну частину Угоди про асоціацію з ЄС. Як відбувалися ті переговори?

– Коли я приїхав на засідання Ради ЄС у Брюссель, однієї європейської партнери обережно натакнули, що підписання всієї Угоди варто відкласти. Я ситав їх: "Як я повернуся до Києва і почую мільйон українців і Нейбей Сітти, які віддали життя за європейський вибір, що ми нічого не підписали?".

Ангела Меркель, Девід Кемерон і Дональд Туск зробили переворот. Вони повернулися з ідеєю розділити угоду: спочатку підписати політичну частину, а пізніше – економічну. Так ми і зробили. А наприкінці 2015 року наша уряд повністю виконав усі 102 критерії для отримання безвізового режиму.

Про відставку, медіяну травлю та тасмачину "Семіоборщину"

– Чому у квітні 2016 року ви вирішили добровільно піти у відставку?

– Це був перший фінансовий криза в історії України, коли прем'єр пішов добровільно. Причина – паралелі владної коаліції. Міжшів від БПП перестали приходити на засідання уряду. Проти мене працювала вся медіа машина: канали Медведчука, "Інтер" Фірташа і Львовичка, надред Оніщенко, який пізніше звинувачив британській пресі, що витратив 30 мільйонів доларів на моє зміцнення.

Триматися за крісло в умовах штучної кризи означало б руйнувати країну. Але ми зберегли коаліцію, щоб не допустити дострокових виборів. І перед моєю відставкою парламент скасував своє ж політичне рішення про "незадовільну роботу уряду".

– У той період активно говорили про неформальний орган координації – так звану "Семіоборщину" або Стратеда. Як це працювало насправді?

– Народи проходили в кабінеті Президента за круглим столом. Там були не "ноуменки", а керівники держав: Порошенко, я, Турчинов, Аваков, Луценко, Парубій, пізніше Гройсман.

Це був неписаний інститут демократії – механізм узгодження рішень між виконавчою, законодавчою та судовою владою та Президентом. Ми проходили все: від порядку денного парламенту до засідань уряду. Порошенко був прагматиком і полюбляв збирати такі наради о 2-3 години ночі.

Про Конституційну реформу, відмову від виборів 2019 року та проєкт "Сітіна"

– Напередодні виборів 2019 року ходили чутки про пропозицію уряді повноваження Президента і перейти до парламентської республіки. Це відповідає дійсності?

– Я виступав за чітке розмежування повноважень між Президентом, Урядом і Парламентом. Президент має бути всесередньо обраним Верховним Головою командувачем із чіткими конституційними функціями, без дублювання роботи уряду. Президент не повинен призначати членів АМКУ чи НКРЕКП, а прем'єр не має керувати конкретними інституційними реформами, а не порятунку конкретних правців.

– Чому ви та "Народний фронт" відмовилися від участі у виборах 2019 року?

– Яка мета брати участь у виборах, які ти не можеш виграти? Просто стати маргіналом чи протиривати штани в парламенті з 10 депутатами? Бути статистом – не мій стиль. Якщо ти не можеш сформувати уряд чи сильну опозицію, у цьому немає сенсу.

– Якщо загалом проєкт "Сітіна" – байдужництво кордон у РФ. Чому доволі цього виникли стільки негативу?

– Це моя комунікаційна помилка – я недооцінив інформаційну машину. Мене здавалося очевидним, що на ідею про інженерно-фортифікаційне облаштування кордону: протитанкові рови, спостережні вежі, засоби контролю проти контрабанди та зброї. А люди малювали собі уяву китайський мур або "залізної стіни" і чекали бетонну стіну.

– Як ви оцінюєте той період сьогодні? Це був світлий чи темний час?

– Це прекрасний, драматичний історичний час, коли народ повстав за свої права та виборов свою державу. Ми не дали Путіну знищити Україну у 2014 році, ми створили збройні сили та правління, ми дозволили виступити у 2022 році. Європа тримає, вона надбери, і наша головна мета сьогодні – виграти цю війну та зберегти Україну.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші сповіщення в Google

Або читайте нас там, де вам зручніше

Більше по темі: Арсеній Яценюк, Петро Порошенко, Майдан, Вікія в Україні

Розсилка

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама

Реклама